

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	4010
Biotopa nosaukums	Slapji virsāji
Eksperts	Brigita Laime
Darbs pabeigts	12.06.2024.
Vispārējas piezīmes	<p>Biotops <i>4010 Slapji virsāji</i> pārsvarā ir radies cilvēka darbības ietekmē – izcērtot vai nodedzinot mežus smilšainās teritorijās un pēc tam šīs vietas noganot vai uzturot kļajas ar citiem paņēmieniem (Auniņa 2017). Biotopa attīstību limitējošie faktori ir mitrums (mainīgs mitruma režīms) un oligotrofas augsnes ar pilnībā vai daļēji izveidojušos kūdras slāni, bet kā nozīmīgākais virsāju pastāvēšanā atzīmēts antropogēnais faktors (Auniņa 2013). Latvijā pie šā biotopa pieskaita arī grīņa tipa mežaudzes, ja tās atbilst biotopa <i>4010 Slapji virsāji</i> noteiktajiem minimālajiem kritērijiem. Sākot ar 20. gadsimta sākumu slapju virsāju platības Latvijā ir būtiski samazinājušās, jo virsāji pakāpeniski tika nosusināti un pārtraukta to izmantošana lauksaimniecībā.</p> <p>Biotopa <i>4010 Slapji virsāji</i> izplatība saistīta galvenokārt ar Sakas-Ziemupes, Ādažu apkārtni un Ziemeļkurzemi. Vislielākās šā biotopa platības ir Ādažu militārajā poligonā. Iespējams, ka daļa no tām ir nosusināšanas un dedzināšanas stipri ietekmēti augstie purvi (Auniņa 2017). Pašreizējie dati (2023. gada decembris) ir uzskatāmi par objektīvākajiem, kādi līdz šim bijuši, un izmantojami gan biotopa platības, gan areāla skaidrojumā. Atsevišķi precizējumi būtu jāveic saistībā ar dabas liegumu “Ovīši” un “Ziemupe”, kā arī aizsargājamo ainavu apvidu “Ādaži”. Šīm teritorijām ir vecs biotopu kartējums bez biotopu anketām. Ja biotops <i>4010 Slapji virsāji</i> netiek apsaimniekots un saglabāts noteiktās sukcesijas stadijās, tā platības gadu gaitā var mainīties.</p>

FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

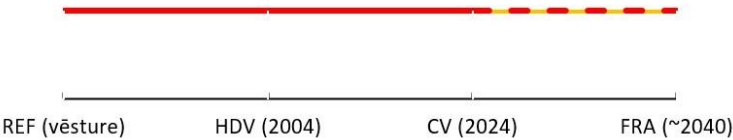
REF min, km²	<p>12,8 km²</p> <p>Kā REF min platība ir pieņemta pašreiz zināmā platība (platība uz 2023. gada decembri).</p>
REF max, km²	<p>12,8 km²</p> <p>REF max platība ir pieņemta kā vienāda ar minimālo.</p>
REF vid., km²	Nav jāpaskaidro, automātiski aprēķināta vērtība.
REF periods	References platības noteikšanai izmantots 2023. gads, kas atspoguļo plašākās iespējamās slapjo virsāju platības.

HDV min, km²	12,8 km ² Izmantota pašreizējā platība, jo Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā ziņotā platība par 2001.–2006. gada periodu neatbilst visām biotopa minimālajām prasībām, kuras tiek izmantotas mūsdienās biotopa identificēšanā.
HDV max, km²	12,8 km ² HDV max platība vērtēta kā vienāda ar minimālo.
HDV vid., km ²	Nav jāpaskaidro, automātiski aprēķināta vērtība.
CV, km ²	Nav jāpaskaidro, šo FRA tabulā ievieto centralizēti.
CO platību summa valstī, km ²	Nav jāpaskaidro, šo FRA tabulā ievieto centralizēti.
Ilgtermiņa tendence, automātiski	Nav jāpaskaidro, automātiski aprēķināta vērtība.
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Nē.
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiskā atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Nē.
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja	Jā.

samazināšanos, vēl darbojas?	Galvenā negatīvā ietekme ir saistīta ar virsāju aizaugšanu sukcesijas gaitā. Tas galvenokārt notiek tāpēc, ka biotops netiek vai tiek nepareizi apsaimniekots.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē.
Papildjautājumu summa	Nav jāpaskaidro, automātiski.
Intervāls	Nav jāpaskaidro, automātiski.
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att. (ilgtermiņa tendence)	<p>2. scenārijs.</p> <p>2. FRV = starp HDV un CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024)</p> <p>Faktiski REF un HDV ir vērtēts kā pašreizējā platība CV. Biotopa nākotnes platība varētu būt tuva pašreizējai platībai. Tas var notikt tikai pie nosacījuma, ja slapji virsāji tiek atbilstoši apsaimniekoti.</p>
FRA	12,8 km ²

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	Nē.
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	Jā.
Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	<p>Nē.</p> <p>Ir precizēti dati par biotopa izplatību.</p>

REF min, km ²	
REF max, km ²	
REF vid., km ²	
REF periods	
HDV min, km ²	
HDV max, km ²	
HDV vid., km ²	Nav jāpaskaidro, automātiski aprēķināta vērtība.
CV (pašreizējais areāls), km ²	Nav jāpaskaidro, šo FRR tabulā ievieto centralizēti.
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>Prognozējams, ka ilgtermiņā biotopa areāls saglabāsies (1. scenārijs).</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	
Papildjautājumu summa	Nav jāpaskaidro, automātiski.
Intervāls	Nav jāpaskaidro, automātiski.
FRA	Nav jāpaskaidro, automātiski.

Literatūra un dati

Auniņa L. 2013. 4010 Slapji virsāji. Grām.: Auniņš A. (red.) Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums. Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 137-140.

Auniņa L. 2017. Slapji virsāji. Grām.: Laime B. (red.) Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 1. sējums. Piejūra, smiltāji un virsāji. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 160-169.